

Prosjekt - «Drift i balanse - 2026»

BAKGRUNN

Bakgrunnen for prosjektet er en betydelig ubalanse i eksisterende drift og en forventet endring i demografibildet i kommunen. For Sortland kommune innebærer dette flere eldre og færre yngre innbyggere i Sortland kommune de kommende årene.

Utvikling i aldersgruppen 67 år og over, forventes å øke med ca. 29,9 % i den neste 10-års perioden. For samme periode forventes en nedgang på ca. 9 % i aldersgruppen 0-19 år. På bakgrunn av disse endringene, viser beregninger en demografikostnad på 49 MNOK, hvor gruppen 67-89 år får en økning på 83,5 MNOK, samtidig som aldersgruppen 1-19 år blir 31,3 MNOK «billigere» i drift.

Gjeldende budsjett og økonomiplan viser at det er betydelig ubalanse i driften. Dette innebærer at omstillings- og innsparingstiltakene skal sørge for at netto driftsbalanse er på min. 1,75 % av driftsinntekter seinest i 2026, og at budsjettet netto driftsresultat skal være positivt fra år 2 i den kommende økonomiplanen.

Teknisk sett er gjeldende økonomiplan for kommunen i balanse slik den ligger nå, men den er ikke bærekraftig på lengre sikt. Kommunen har behov for en gjennomgang av mulige effektiviseringstiltak for å møte de endringer kommunen vil stå overfor de kommende årene. Sortland kommune ønsker å planlegge for en sunn og bærekraftig økonomi, basert på forventede rammebetingelser og ønsket kvalitet i tjenestene. Skal vi lykkes med dette, må vi jobbe sammen som et lag.

BESKRIVELSE AV ARBEIDET

Kommunens leveranser til innbyggerne må tilpasses de kommunale inntektene. Behovet for tilpasninger vil måtte skje innen hele kommunens drift og tjenestetilbud. Dette prosjektet tar for seg alle sektorene i kommunen, samt kommunedirektørens stab og støttefunksjoner og politisk styring, og innebærer følgende sektorer og rammeområder:

- **Kommunedirektør**
 - Gjennomgang av alle fagområder og stillinger under kommunedirektør, herunder stab og støtte, samt politisk sekretariat og styring
- **Oppvekst**
 - Demografiendringen innen den yngre innbyggergruppen gjør det nødvendig med vurderinger av dimensjonering/struktur av fagområdene i oppvekst.
- **Helse og omsorg**
 - Helse- og omsorg står overfor store demografiske endringer, med et økende antall eldre. Endringene forventes å få konsekvenser i form av et økende tjenestebehov. Som følge av kommunens totale økonomiske rammer og tilgang til helsepersonell, antas det å være stort behov for omstilling i tjenestene.
- **Teknisk**
 - De tekniske fagområdene spiller en viktig rolle i kommunens samfunnsutvikling, med bl.a. sektorovergrepene oppgaver på ulike nivåer (planarbeid o.l.). Det må gjøres en vurdering av muligheter for effektivisering og dimensjonering.
- **Kultur**
 - Gjennomgang av kulturtilbudet som gis opp mot kommunens økonomiske utfordringsbilde.

Prosjektet har følgende hovedmål:

Gjennomføre et omstillingsarbeid hvor det skapes balanse mellom inntekter og utgifter i Sortland kommune, samtidig som tjenesteleveransen til innbyggerne i minst mulig grad påvirkes negativt.

Delmål

- Bred involvering, skape eierforhold og en lojalitet til valgte løsninger
- Skape en felles forståelse av behovet for endring
- Bruke ressurser for å finne bærekraftige løsninger
- Fremme både resultater og de menneskelige relasjonene
- Bidra til at Sortland kommune vil være en attraktiv arbeidsgiver

Prosjektet er tenkt gjennomført på følgende måte:

1. Innsiktsfase: Analyse av kommunens økonomi og drift innen alle sektorer/rammeområder
2. Konkretiseringsfase: Forslag til konkrete omstillings- og effektiviseringstiltak innen hvert kommunalsjefområde
3. Gjennomføringsfase: Kommende økonomiplanperiode
4. Evaluering: Prosjektet evalueres gjennom alle faser

Det er avsatt 0,3 MNOK til dette arbeidet, som skal gjennomføres med hjelp av ekstern bistand. De foreslåtte tiltakene skal i størst mulig grad sikre en bærekraftig økonomisk drift som har tilstrekkelig tjenestekvalitet. Valg av tiltak skal gjenspeiles i kommunens budsjett for 2023 og i økonomiplan for 2023-2026.

ORGANISERING

Arbeidet er organisert som et prosjekt med følgende roller og ansvar:

Prosjekteier:	Kommunestyret
Styringsgruppe:	Formannskapet
Prosjektansvarlig:	Kommunedirektør
Prosjektleder:	Kommunalsjef økonomi og IT
Prosjektgruppe	Kommunedirektørens ledergruppe + tillitsvalgsrepr. + HVO
Arbeidsgrupper:	På hvert kommunalsjefområde: kommunalsjef, ledere, tv og vo.

Styringsgruppa skal gi nødvendige føringer og holdes løpende orientert om framdriften i prosjektet. Styringsgruppa ledes av ordfører.

Prosjektleder er prosessleder og skal sørge for koordinering og framdrift, samt sikre at oppdraget utføres i henhold til målsetting og mandat for arbeidsgruppa. Prosjektleder deltar på møtene i styringsgruppa og er bindeleddet til ekstern konsulent.

Prosjektgruppe deltar løpende gjennom arbeidet og kvalitets sikrer og evaluerer prosjektet

Arbeidsgruppe skal sørge for datafangst og tilhørende analyser, samt bidra til annen nødvendig kunnskap til prosjektet. *Arbeidsgruppa* skal også komme med forslag til tiltak til styringsgruppen.

Prosjektgruppa har følgende mandat:

- Økonomiplanen 2022 - 2025 legges til grunn for økonomien i arbeidet og føringene som ligger i gjeldende planverk skal hensyntas.
- Tjenesteproduksjon innen de aktuelle rammeområdene skal gjennomgå med tanke på å sikre fremtidsrettede og bærekraftig tjenester som ligger innenfor det økonomiske handlingsrommet.
- Arbeidsgruppa skal komme opp med forslag på tiltak som sikrer en bærekraftig økonomi framover. Tiltakene skal ikke gå på bekostning av kvalitet.
- Tiltak som foreslås skal være tilstrekkelig utredet, og innenfor gjeldende lover og regler. Tiltak skal ikke svekke kommunens posisjon som arbeidsgiver og tjenestelutøver.
- Sikre at medvirkning og eierskap blir ivaretatt

GJENNOMFØRING OG FRAMDRIFT

Arbeidet planlegges gjennomført i perioden januar-mai 2022.

Framdriften i prosjektet forutsetter administrativ og politisk deltagelse. Prosjektet vil ha følgende milepeler i 2022:

- Politisk forankring i hovedutvalgene: Jan./feb.
- Prosess i arbeidsgruppa: Jan. – mai
- Utkast til rapport legges fram i FS og KS: Juni

Oppfølging av foreslåtte tiltak vil bli gjennomført i løpet av høsten 2022 i forbindelse med budsjettarbeidet for 2023, og økonomiplan 2023 – 2026